

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “КОНВЕРТОВАНА ВАЛЮТА”

Після вступу України до Міжнародного Валютного фонду (МВФ) Україна, як країна що ратифікувала Договір про МВФ, перейшла на новий етап економічних перетворень, які наближають її до країн з розвинутою економікою. На тлі позитивних економічних перетворень в Україні особливої уваги в регулювання фінансовою системою країни потребує питання практичної реалізації законодавства для сприяння входження її до світового фінансового простору. І саме вивчення і розробка таких елементів фінансової системи, як конвертованість валют надасть можливість більш повного практичного застосування нормативних актів, що стосуються фінансової системи країни.

Зосереджуючи увагу на правовому регулюванні конвертованості валют потрібно перш за все з’ясувати визначення поняття “конвертованість валюти”.

Якщо узагальнити точки зору науковців, які займаються проблемами “конвертованості валюти” то найбільш поширеним в економічній літературі визначенням поняття “конвертованість валюти” є спроможність валюти певної країни вільно обмінюватись на валюти інших країн та міжнародні платіжні засоби за діючим курсом. Але аналізуючи дане визначення можна прийти до висновку, що такий спрощений підхід до поняття конвертованості валюти майже повністю ігнорує її економічну суть, і вся проблема, як справедливо зазначив С.Я. Боринець, практично зводиться до звичайної технічної акції обміну.

Розглядаючи економічну суть конвертованості валюти потрібно сказати, що досягнення і підтримка країною конвертованості своєї національної грошової одиниці – це досить складна економічна проблема, яка пов’язана з глибокими якісними змінами як в своїй економіці так і в економічних відносинах із світовою фінансовою системою.

Так, обов’язковою передумовою конвертованості будь-якої національної грошової одиниці є наявність в країні, яка хоче її запровадити, певних економічних і правових умов для прояву господарської самостійності власника грошей. Іншою обов’язковою умовою є наявність ринкового господарства, при якому усі учасники економічного обміну діють самостійно на свій страх і ризик. При цьому ринкове господарство має бути достатньо збалансованим, конкурентноспроможним і відкритим, з незначними торговельними валютно-фінансовими обмеженнями або при їх повній відсутності. Все це можливе при переході економіки країни до альтернативного вибору між внутрішнім і зовнішнім ринками, коли внутрішня економіка стає органічною частиною світової, а світова економіка – як природне продовження внутрішньої. В економіці країни, на яку поширює свій вплив світовий ринок, відбуваються процеси пристосування і вирівнювання національних умов виробництва з

світовими за всіма параметрами – затратами, цінами, якістю, технічним рівнем продукції тощо.

Тобто виходячи з викладеного можна сказати, що конвертованість валюти – це така властивість національної грошової одиниці, яка пов'язана з станом економічної і валютно-фінансової системи країни, при якому для власників засобів (грошей) у національній грошовій одиниці забезпечується свобода здійснення тих чи інших операцій як у власній країні, так і за її межами.

Аналіз міжнародних нормативно-правових актів також дає підстави для таких висновків. Так відповідно до Угоди про Міжнародний Валютний Фонд, у межах діючої валютної системи конвертованою вважається та грошова одиниця, країна походження якої взяла на себе зобов'язання, передбачені пунктами 2, 3, 4 ст. VIII Угоди про МВФ.

Це означає, що відповідні органи цих країн:

- мають право впроваджувати заходи контролю (в тому числі й дискримінаційні) щодо руху капіталу (як відпливу його, так і притоку із-за кордону);

- не повинні обмежувати можливості використання своєї національної грошової одиниці або валют інших членів Фонду для поточних платежів (хоча вони і мають право визначати, в яких валютах резиденти одержуватимуть платежі з-за кордону, проте не можуть обмежувати їхнього права віддавати перевагу національній грошовій одиниці);

- зобов'язані викуповувати в інших членів Фонду (їхніх офіційних органів) залишки коштів у своїй національній грошовій одиниці, якщо вони утворилися в результаті платежів за поточними операціями і конвертування потрібне для здійснення цих операцій.

Дані положення направлені насамперед на розширення та збалансований розвиток міжнародної торгівлі, а також на організацію багатосторонньої системи платежів за торгівельними операціями між членами МВФ.

Таким чином міжнародні правові акти також пов'язують конвертованість валюти з станом економіки країни і її зобов'язаннями виконувати положення вказаного міжнародного акту.

Виходячи з викладеного для покращення правового регулювання обігу валюти на території України було б доцільним закріпити визначення поняття “конвертована валюта” як грошова одиниця будь-якої країни економічний і валютно-фінансовий стан якої визнаний світовим співтовариством, при цьому для власників грошових коштів в даній грошовій одиниці забезпечується свобода здійснення будь-яких операцій як у країні-емітенті так і за її кордоном.

Старинський М.В. Щодо визначення поняття “конвертована валюта” [Текст] / М.В.

Старинський // Актуальні проблеми правового регулювання фінансово-кредитних відносин в умовах кризи: практика правозастосування і шляхи її вдосконалення: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (10-11 червня 2011 р., м. Суми). – Суми: УАБС НБУ, 2011. – С. 126-128.